

EUROPEAN SOCIETY FOR SOCIAL DRUG RESEARCH
(ESSD) 21. KONFERENCIA
2010. SZEPTEMBER 30. – OKTÓBER 2.
DUBROVNIK, HORVÁTORSZÁG

Napsütéses, harmincfokos „vénesszonyok nyara” látta vendégül a *European Society for Social Drug Research* (ESSD) idei konferenciájának maroknyi csapatát a horvátországi Dubrovnikban, szeptember–október fordulóján. A tengerparti fekvésű, világörökségi helyszíneként is jegyzett történelmi- és üdülőváros mind esztétikai, mind rekreációs szempontból kitűnő kereteket biztosított az idei eseményhez, melyen 14 ország mintegy félszáz drogzkutatója vett részt. A következőkben igyekszem átfogó képet adni a konferencia témáiról és előadásairól, napi lebontásban¹.

A drogtéma társadalomtudományi kutatóit immár két évtizede tömörítő ESSD egy jellegzetesen sajátos koncepciójú, és a gyakorlatban is kiválóan működő konferenciaformátumot alakított ki magának. A minden évben ugyanazidőtájt összel, ám mindig más európai városban megrendezendő eseményt – melynek 2008-ban Budapest nyújtott helyszínt – a jelenlévők aktív részvétele jellemzi. A létszáma szerint kicsinek számító, kb. 50 tagot meghaladni sem kívánó szakmai közösségnek mintegy kétharmada kap lehetőséget konferenciánként saját kutatásai tömör, csupán negyedórás bemutatására. A két és fél napos konferencia azonban még eme rövid időkorlát ellenére sem tűnt zsúfoltnak vagy felületesnek. A tematikus blokkokba rendezés, a 2–3 összetartozó előadás utáni diszkussziók, valamint a kávészüneti informális eszmecserék hatékonyan tartották fenn az érdeklődést és mélyítették el a szakmai interakciót a résztvevők között.

A csütörtöki (szeptember 30.) konferencianapot az ESSD elnöke *Dirk J. Korff*, a helyi szervezők *Anita Bošnjak* és *Hrvojka Laušić*, valamint a horvát „drogcár” (a drogellenes kormányhivatal vezetője) *Dubravko Klarić* üdvözlő szavai nyitották meg. A legelső tematikus előadásblokk az új drogokról szólt: *Christina Marie O’Neill* az Egyesült Királyságban „tomboló” mefedron-lázzról, a frankfurti *Bernd Wense* pedig a Spiceról és egyéb herbáldrogokról adott elő. Jómagam az új szintetikus drogokkal folytatott „macska-egér játékról” szóló előadásomban többek között a Simon Katalin, Bárd Imre és Rác József kutatótársakkal végzett felméréseink eredményeit ismertettem. A következő blokk témája a polidroghasználat volt: *Ksenija Butorac* a horvátországi droghasználók önképéről és társas kapcsolataikról, a londoni *Jennifer Ward* a problémás droghasználók kombinációs szokásairól és a

¹ A részletes konferenciaprogram és az előadások kivonatait tartalmazó absztraktfüzet emailben kérésre megszerezhető a szervezőktől vagy a résztvevőktől (akár tölem is).

kábítószerpiac hatásáról, *Tuukka Tammi* pedig a helsinki marginalizált droghasználókról adott elő.

A csütörtök délutáni szekciók a droghasználók életvitelével kapcsolatos témákról szóltak: a belfasti *Leeanne O'Hara* a serdülő szerhasználók viselkedési problémáival, a dublini *Paula Mayoock* pedig a kokainhasználók narratíváival foglalkozott. Utánuk az ESSD-t is szponzoráló Európa Tanács Pompidou Csoportjának képviselője *Françoise Zahn* beszélt röviden az európai együttműködés keretében létesített (www.pregister.coe.int/Pompidou címen található) internetes droggutatói adatbázisról. A délután hátralévő részében külön figyelmet kapott a droghasználó életstílus és a zene kapcsolata, melyet egy osztrák (*Alfred Springer*), egy francia (*Stéphane Legleye*) és egy holland (*Marije Wouters*) előadó részletezett.

Pénteken (október 1.) a délelőtti szekció témája a drogpia volt: *Alberto Oteo* az amsterdami crack-piacról beszélt, *Aileen O'Gorman* pedig az írországi kokainpiac helyzetét ismertette velünk. A diskusszió után ugyanezen témát az árhusi *Jakob Demant* folytatta a rekreációs drogok piacának áttekintésével, majd a ghenti *Tim Surmont* vázolta fel a kannabiszpiac árkialakítási mechanizmusait. A délelőtt második fele kifejezetten a kannabisz piaccal foglalkozott négy előadásban: a londoni *Gary Potter* az illegális kendertermesztés megelőzésének nehézségeiről, *Beatrice Annaheim* pedig a svájci kannabisz-beszerzési gyakorlat átalakulásáról tartott előadást. Az utánuk következő két előadásban *Helle Vibeke Dahl* és *Pekka Hakkarainen* külön-külön ismertették közös, kétországos kutatásukat a dán illetve finn kannabisz-„kistermelőkről”.

A péntek délutáni szessziók a droggutatók metodológiáját tárgyalták. A rotterdami *Carola Schrijvers* a drogtémájú felmérések szükségességéről és a módszertan fejlesztéséről, a lisszaboni székhelyű EMCDDA munkatársa *Ulrik Solberg* a legális drogok interneten történő megfigyeléséről, a hamburgi *Peter Degkwitz* pedig a rekreációs „drogkarrier” változási íveinek szisztematikus vizsgálatáról tartott előadást. A szünet után a belfasti *Aisling McLaughlin* a családi, kortárs és serdülőkori droghasználat kevert módszerekkel történő kutatásáról beszélt. Hazai fellépőként *Kaló Zsuzsa*, a MTA Pszichológiai Kutatóintézetének munkatársa egy kvalitatív videóanalízist alkalmazó mefedron-kutatást ismertetett, melyet Földes Noémi, Iwatt Barbara és Rác József kutatótársakkal végzett. A második konferencián utolsó előadásában a rotterdami *Cas Barendregt* az integrált alkohol- és drogpolitika dimenzióiról beszélt, hét európai ország jelenlegi gyakorlatait összehasonlítva.

Az esti fakultatív program a dubrovniki régi városfal túrájával kezdődött. A monumentális, több méter vastagságú és mintegy két kilométer hosszú városfal tetején haladó sétaútvonalról remek rálátás nyílt úgy az adriai tengerre, mint az óváros szűk utcáira és házaira is. A naplementéhez időzített séta pompás alkalom volt a fényképezéshez is. Az este beálltával a belvárostól félórányi autóbuszútra fekvő Osojnik faluba látogathattunk el, ahol hagyományos horvát falusi vendéglátást élvezhettünk. A vendégszeretet első jeleként az üdvözlésként körbekínált

fügét és kandírozott narancshéjat egy-egy kupica tömény *rakival* öblíthettük le. Eme helyi szeszspecialitás nagymértékű kedélyfokozó hatására még a házigazda által egyhúros hangszeren előadott, körülbelül három hang variációján alapuló népzene is képes volt tánra perdíteni a vidámodó vendégsereget. Az aperitif által gerjesztett étvágyat – egy kevésbé sikeres, inkább szimbolikus jelentőségű közös szalonnasütési kísérlet után – házigazdáink a pince hosszú asztalainál feltálat sült hússokkal és zöldségekkel enyhítették. A belvárosba visszatérés utáni langyos nyárutó-éjszaka fiatalabbik felét pedig ki-ki az ízlése szerinti szórakozó- vagy szálláshelyen töltötte – a másnapi beszámolók alapján igen sikeresen!

A szombati (október 2.) fél nap az elméletekről, fogalmakról és analízisről szólt. A reggelt a norvég *Philos Ellen J. Amundsen* nyitotta a problémás droghasználat, a függőség súlyossága és a társadalmi marginalizáció témáit taglaló előadásával. Ezt követően ismét *Kaló Zsuzsa* prezentált, ezúttal (az örvendetes családi esemény miatt távolmaradó) *Demetrovics Zsolt* helyett; az előadás alapját képező – Paksi Borbála, Kun Bernadette és Gyollai Ágoston kollégákkal együtt végzett – kutatás a magyarországi általános orvosok viszonyulását mérte fel a droghasználó betegek ellátásának tekintetében. Következő előadóként a dublini *Martin Keane* részletezte a metadonkezelés sikerességének akadályait a szakirodalom kvalitatív szintézise alapján. A diskusszió után *Elizabet Michiels* ismertette az észak-belgiai flamand régió börtöneinek droghasználati szokásait, majd a norvég *Mette Snertingdal* lépett a közönség elé, a tényeken és tapasztalatokon alapuló drogpolitika társadalomtudományi alkalmazhatóságáról beszélve. A konferencia utolsó előadását az észak-írországi *Claire Meehan* tartotta a pontos droginformáción és tájékozott döntésen alapuló ártalomcsökkentésről.

A konferencia zárószesszióját *Dirk J. Korff* elnök vezényelte le, először általános benyomásairól szólva, majd a minden évben kiadandó ESSD-könyv központi témáihoz ötleteket kérve². Ezután a 2011-es konferenciahelyszínre tett javaslatok kerültek megvitatásra; bár lapzártáig még nem érkezett biztos hír, de az óvatos előzetes ígéretek alapján London tűnik a legesélyesebben megvalósuló helyszínnek.

Személyes tapasztalataim és benyomásaim alapján igen nehéz feladat lenne kiötlönnöm bármit is, amitől több és jobb lehetett volna ez a konferencia. Újdonsült ESSD-tagként teljesen váratlanul ért az a nyitottság, amivel ez az európai szakmai közösség befogadott; a saját előadásom utáni első kávészünetben már kb. 6–7 résztvevő jött oda gratulálni és ismerkedni. Számomra ez éles kontrasztban állt azzal a bizalmatlan méregetéssel, amit – a bennfentesek szemszögéből ismeretlen kívülállóként – sajnos alkalmam volt megtapasztalni néhány magyarországi drogügyi konferencián... A nyitottság és profizmus remekül megmutatkoztak a diskussziókban is: a helyenként lélegzetelállítóan kemény szakmai nézeteltérések

² A 2010-es „*Pleasure, Pain and Profit – European Perspectives on Drugs*” című ESSD-könyv a Magyar Addiktológiai Társaság honlapján, a Szakkönyvek link mögött is szerepel.)

sohasem alacsonyodtak le *ad hominem* szintre. Szakmailag és emberileg is sokat lehetett tanulni abból, ahogy a legélesebb ellenvéleményeket is konstruktív kritikaként voltak képesek adni és fogadni az egymással interakcióba kerülők – akik a szekciók után, egy-egy csésze kávé vagy korsó sör mellett, láthatóan személyes sérelmek nélkül folytatták eszmecsereiket. Mindezek által felszabadító érzés volt kilépni a drogtéma aktuálpolitikai, kutatásfinanszírozási és pozícióharcbeli vetületeiből is, és helyettük kizárólag a színvonalas szakmai ismeretek elsajátítására összpontosítani, több napon át.

A konferenciaszervezők pontos és hatékony munkája, de mindezen felül szívélyes és barátságos vendéglátói tevékenysége csak megkoronázta az eseményt. A folyamatosan frissülő tagságú, ám ennek ellenére remekül összeforrt szakmai társaság sokoldalú és színes képet nyújtott a drogtéma társadalomtudományi vetületeiről. Így tehát a Zinberg-féle „drog, szet és szetting” (legelső persze csak mint téma) hármasságának remek illeszkedése gyakorlatilag tökéletes szakmai eseménnyé tette a dubrovniki ESSD-konferenciát, melynek jövő évi folytatását őszintén ajánlom a drogszakmabeliek figyelmébe.

Móro Levente